

Презентація навчальної дисципліни

Сучасна екологія охоплює практично всі сфери життя людини. До найважливіших проблем, які набули глобального характеру, належать проблеми екологічної безпеки, охорони, відтворення та раціонального використання природних ресурсів. Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку країни має супроводжуватися створенням безпечного стану довкілля за умови науково-обґрунтованого компромісу між законами розвитку природи і законами розвитку суспільства. У цьому процесі центральне місце належить системі екологічного управління. Складовими системи екологічного управління є екологічна політика, екологічні програми, пріоритети, нормування, екологічний контроль. Система підготовки спеціаліста – еколога повинна враховувати те, що в майбутньому він буде працювати в органах управління природоохоронною діяльністю різного рівня – від окремих підприємств до галузевих і загальнодержавних структур. Ефективне управління в будь-якій сфері діяльності не можливе без знання теорії управління, включаючи її сучасні інструменти в контексті міжнародної практики.

Мета курсу – надати студентам комплекс теоретичних та практичних знань щодо загальних основ теорії управління, формування структури управління, техніки і технології управління, видів і функцій державного управління в сфері екології, а також світового досвіду управління навколишнім середовищем.

Навчальним планом передбачено проведення практичних занять. Структура занять: перша (теоретична) частина заняття – перевірка засвоєння теоретичного матеріалу студентами, друга (практична) частина – виконання завдань практичної роботи та оформлення звіту.

Мета теоретичної частини занять – поглиблення, розширення та закріплення знань, одержаних на лекціях. Цей вид роботи привчає студентів самостійно працювати з літературою що видається для роботи та використовувати отримані знання при виконанні лабораторної роботи.

Мета практичної частини занять – оволодіння студентами методик, навичок і вмінь щодо механізмів, методів, техніки, технології, змісту і принципів управління в екології тощо.

Завдання курсу полягає в тому щоб надати студентам знання та вміння щодо системи управління екологічною діяльністю, екологічної політики, екологічних програм, пріоритетів, стандартів, нормування, екологічного контролю, екологічного менеджменту, екологічних важелів.

Вивчення дисципліни базується на знаннях дисциплін «Вступ до спеціальності», «Основи природокористування», «Картографічні методи в екології», «Інформатика та системологія», «Геологія з основами геоморфології», «Основи загальної екології та неоекології», «Урбоекологія», «Методи вимірювання параметрів навколишнього середовища». У той же час дана дисципліна є підґрунтям для вивчення таких дисциплін як «Економіка природокористування», «Моніторинг довкілля», «Моделювання і прогнозування стану довкілля», «Техноекологія», «Екологічна безпека», «Нормування антропогенного навантаження на природне середовище», «Екологічна експертиза». Тому програма курсу «Організація та управління в природоохоронній діяльності» тісно пов'язана з дисциплінами циклів природничо-наукової та професійно-практичної підготовки.

Завдання курсу:

Теоретичні:

- предмет, цілі та методи управління, їх класифікації та організаційні форми;
- принципи і функції процесу управління;
- принципи побудови структури управління, її елементи та зв'язки між ними;
- склад апарату управління, компетенцію органу управління;
- функції та завдання органів державного управління в сфері екології;
- функції та завдання органів спостереження за станом довкілля;
- принципи, завдання та об'єкти системи громадського екологічного управління;
- загальні вимоги ISO серії 14000 до системи управління навколишнім природним середовищем;
- особливості управління екологічною діяльністю в країнах світу.

Практичні:

- розробляти план своєї діяльності із застосуванням методів управління;
- формувати вимоги до кадрів управління і застосовувати на практиці принципи підбору кадрів управління;
- працювати з технікою управління, виконувати правила документування і документообігу;
- визначати завдання системи екологічного управління;
- формувати завдання систем екологічного управління;
- розробляти екологічну політику організації згідно ISO 14000;
- впроваджувати систему управління навколишнім середовищем ISO 14000.

Методи навчання

Передбачається комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього вчителя початкового навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко використовуються традиційні (усне опитування, тестування, бесіда, лекції, семінар та ін.) та інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це, наприклад, комп'ютерна підтримка навчального процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод тощо).

Теоретичні знання неможливо засвоїти без наочних матеріалів, тому передбачено використання муляжів, моделей, таблиць, атласів, моделювання, проектування, рольових ігор, практичних вправ, експрес-опитування та ін.

Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Будуть широко використані такі методи усного, письмового контролю, які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому, практичному і тестовому контролю: опитування, розв'язання практичних завдань, тестування, самостійні роботи, дискусії, круглі столи, експертиза, колоквиум, само оцінювання та ін.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Основи управління

Тема 1. Предмет, цілі і методи управління

Предмет управління в екологічній діяльності. Класифікація цілей та методів управління. Організаційні форми методів управління. Принципи і функції управління. Стадії відокремлення функцій управління. Типи класифікацій функцій управління. Функції попереднього, оперативного та заключного управління.

Тема 2. Процес і структура управління

Техніка і технологія управління. Класифікація техніки управління. Управлінська інформація. Документування та документообіг. Управлінські рішення. Елементи структури управління. Принципи побудови структури управління.

Тема 3. Апарат управління

Кадри управління та їх класифікація. Вимоги до кадрів управління. Штатний розклад та посадові інструкції. Положення про орган управління та його підрозділи. Компетенція органа управління. Оцінка ефективності системи управління.

Розділ 2. Системи управління екологічною діяльністю

Тема 4. Державна система екологічного управління

Екологічне управління. Екологічний менеджмент. Поняття та функції управління в екологічній сфері. Система державних органів управління в екологічній сфері. Органи загального та спеціального державного управління. Система спостережень за станом довкілля та її структура. Завдання та організація контрольних служб охорони навколишнього природного середовища. Система місцевого екологічного управління. Контроль управління якістю природного середовища. Екологічні аспекти і функції місцевого екологічного управління. Адміністративні системи місцевого екологічного управління. Місцева екологічна політика та програми. Системи спеціального екологічного управління. Система басейнового управління. Система управління формуванням національної екологічної мережі. Система управлінням екологічною безпекою. Екологічний аудит.

Тема 5. Інформаційні системи екологічного управління

Система інформаційних систем екологічного управління. Кадастрові системи. Інформаційні системи. Інформація для прийняття управлінських рішень у

контексті сталого розвитку. Екологічний моніторинг. Екологічне картографування.

Тема 6. Система корпоративного екологічного управління

Сутність і особливості корпоративного управління. Механізми корпоративного управління. Призначення і принципи створення систем корпоративного екологічного управління. Спеціальні функції системи корпоративного екологічного управління. Механізми ефективного функціонування системи корпоративного екологічного управління.

Тема 7. Система громадського екологічного управління.

Форми участі громадськості в екологічному управлінні. Функції громадського екологічного управління. Посилення ролі громадськості. Роль громадських організацій у впровадженні концепції сталого розвитку.

Розділ 3. Міжнародний досвід в управлінні навколишнім природним середовищем

Тема 8. Стандарти серії ISO 14000

Загальні вимоги ISO серії 14000 до системи управлінням навколишнім середовищем. Розробка екологічної політики. Планування екологічної діяльності. Розробка та впровадження системи управління навколишнім середовищем. Аналіз та вдосконалення системи управління навколишнім природним середовищем. Принципи і призначення проекту Тасі ЄС.

Тема 9. Міжнародний досвід в управлінні навколишнім природним середовищем
Управління екологічною діяльністю в країнах світу. Досвід країн Організації економічного співробітництва та розвитку у розбудові екологічного управління. Особливості управління природоохоронною діяльністю в країнах Центральної та Східної Європи.